

Sygn. akt III AUa 27/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie	SSA Ewa Piotrowska SSA Jolanta Ansion
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. M. (M. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wypłatę odsetek od renty

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 16 listopada 2011r. sygn. akt IX U 1350/11

oddala apelację.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA A. Grymel /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 27/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lipca 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił M. M. prawa do wypłaty odsetek w związku

z przyznaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od 22 marca 2010r. do 31 marca 2012r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 marca 2011r. podnosząc, iż wobec ustalenia dalszych uprawnień orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tego organu, co w niniejszym przypadku miało miejsce w dniu 24 maja 2011r. i oznacza, iż

wydając w dniu 13 czerwca 2011r. decyzję, organ rentowy zachował termin na jej wydanie, tj. 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie prawa do świadczenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia za okres od 22 marca 2010r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując się na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodek Zamiejskowy w Rybniku wyrokiem z dnia 16 listopada 2011r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do odsetek ustawowych w związku z przyznaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia 27 kwietnia 2011r. do dnia zapłaty.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż w załatwieniu wniosku ubezpieczonego z dnia 22 marca 2010r. o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, lekarz orzecznik ZUS, orzeczeniem z dnia 16 czerwca 2010r. uznał, iż odwołujący nie jest niezdolny do pracy w związku z chorobą zawodową.

Także komisja lekarska orzeczeniem z dnia 9 lipca 2010r. podtrzymała stanowisko lekarza orzecznika.

Powyższe orzeczenie stało się podstawą wydania decyzji z dnia 19 sierpnia 2010r., która została zmieniona wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 28 marca 2011r. w sprawie sygn. akt IX U 1921/10 przyznającym ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową poczynając od 22 marca 2010r. na okres dwóch lat.

Sąd I instancji podał także, iż wydając powołany wyrok Sąd podzielił opinie biegłej - specjalisty chorób płuc lek. med. B. M., która na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji medycznej oraz w oparciu o wyniki przeprowadzonego badania fizykalnego stwierdziła, iż ubezpieczony w związku z objawami przewlekłego, spastycznego zapalenia oskrzeli pochodzenia zawodowego jest częściowo niezdolny do pracy na okres dwóch lat. Jednocześnie w ocenie biegłej rozpoznana w 2010r. choroba zawodowa w postaci pylicy płuc nie ogranicza ubezpieczonemu możliwości zatrudnienia. Przeprowadzone przez biegłą badanie wykazało nad płucami obecność zmian spastycznych oskrzeli. W związku z występującymi dusznościami i napadowym kaszlem odwołujący pozostaje w stałym leczeniu w Poradni Chorób Płuc i Gruźlicy, gdzie stosowane są leki rozszerzające oskrzela. Stwierdzone objawy przewlekłego spastycznego nieżyty oskrzeli oraz obniżonego ciśnienia parcjalnego tlenu ograniczają ubezpieczonemu możliwość podjęcia zatrudnienia zgodnego z posiadanymi kwalifikacjami.

Cytowany wyrok - po uprawomocnieniu, wraz z aktami odwołującego, został w dniu 24 maja 2011r. przekazany organowi rentowemu.

Decyzją z dnia 13 czerwca 2011r. organ rentowy wykonał wyrok Sądu z dnia 28 marca 2011r. zgodnie z jego treścią, tj. dokonał wypłaty wyrównania renty za okres od 22 marca 2010r. do 30 czerwca 2011r. Należne świadczenie wypłacono w dniu 15 lipca 2011r. wraz z rentą za lipiec 2011r.

W oparciu o przedstawiony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie zasłużyło na uwzględnienie.

Podniósł, iż kwestie wydawania decyzji i wypłaty świadczeń reguluje art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Zgodnie z treścią ust. 1 powołanego przepisu, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy

w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Po myśli natomiast ust. 1a tego samego przepisu - w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2009r. - w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Według ust. 2, jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

Sąd I instancji przypomniał także, iż podstawę prawną do wypłaty przez organ rentowy odsetek zawiera art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2007r. nr 11, poz. 74 ze zm.), który stanowi, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych

z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 85 ust. 2 cytowanej ustawy minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wypłacania odsetek.

Na podstawie powyższej delegacji ustawowej wydane zostało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. nr 12, poz. 104).

Sąd Okręgowy stwierdził, iż powołany przepis wskazuje, iż organ rentowy jest zobowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego wówczas, gdy w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, nie ustalił prawa do świadczenia lub nie dokona jego wypłaty w przewidzianych przepisami terminach ich przyznawania i wypłacania. Chodzi zatem o wypłatę odsetek za zwłokę w wypłacie świadczenia, powstałą wskutek okoliczności, za które organ odpowiada.

W przedmiotowej sprawie, prawo ubezpieczonego do renty zostało przyznane wyrokiem Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z dnia 28 marca 2011r. na okres od 22 marca 2010r. do 31 marca 2012r.

Wprawdzie w przywołanym wyroku Sąd nie orzekł, zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, o odpowiedzialności organu rentowego, co jednak nie zamyka odwołującemu drogi do dochodzenia odsetek.

Warunkiem zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w płatności świadczenia jest tymczasem ustalenie, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W ocenie Sądu I instancji, ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był wyrok tego samego Sądu przyznający ubezpieczonemu prawo do renty

z tytułu częściowej niezdolności do pracy z tytułu choroby zawodowej, tym bardziej, że opinia biegłej lek. med. B. M., na której oparł się Sąd przy wyrokowaniu, nie została w żadnym zakresie zakwestionowana przez organ rentowy, a zatem

- po uwzględnieniu 30-dniowego terminu na dokonanie wypłaty zasądzonej renty, o którym mowa w cytowanym art. 118 ust. 1, organ rentowy od dnia 27 kwietnia 2011r. pozostawał w zwłoce w wypłacie tego świadczenia.

Z tych też względów na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji przyznając ubezpieczonemu prawo do odsetek ustawowych w związku z przyznaniem renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia 27 kwietnia 2011r. do dnia zapłaty.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości.

Powołując się na zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r. nr 39, poz. 353 ze zm.), poprzez ich błędną wykładnię

i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, iż jest zobowiązany do zapłaty odsetek od dnia 27 kwietnia 2011r. do dnia zapłaty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podniósł, iż z powołanych przez Sąd Okręgowy jako podstawa rozstrzygnięcia unormowań art. 118 cytowanej ustawy oraz art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. nr 205, poz. 1585 ze zm.) wynika, że miarodajny dla określenia daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności do wydania decyzji, jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, przy czym przesłanką wypłaty odsetek jest niedotrzymanie przez organ rentowy ustawowego terminu liczonego od daty wpływu tego orzeczenia do organu odwoławczego.

Jeżeli zatem zgodnie ze wspomnianym art. 118 ust. 1 i 1a termin do wydania decyzji w sprawie prawa do świadczenia wiązać należy z wyjaśnieniem ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a wyjaśnienie tych okoliczności i przyznanie prawa jest - w niniejszej sprawie - następstwem przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego i wydanego orzeczenia, w ocenie apelującego, w świetle powyższych regulacji brak podstaw do obciążania go powinnością zapłaty odsetek.

Z okoliczności sprawy wynika bowiem, że decyzja została wydana w ustawowym 30-dniowym terminie liczonym od dnia wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasłużyła na uwzględnienie.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy M. M. ma prawo do odsetek ustawowych od wypłaty renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową za okres od 22 marca 2010r. do dnia zapłaty. Tak rozumiana istota sporu, z uwagi na omówione niżej uregulowania prawne, wymagała tym samym wyjaśnienia, czy ustalone w decyzji

z dnia 13 czerwca 2011r. wyrównanie przedmiotowego świadczenia za okres od 22 marca 2010r. do 30 czerwca 2011r., zostało wypłacone z przekroczeniem ustawowego terminu, a jeżeli tak, to czy stało się to na skutek okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Na wstępie podnieść trzeba, iż w stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych, w których należy poszukiwać podstawy prawnej roszczeń ubezpieczonego, odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są - dla potrzeb tego prawa - wyczerpująco, bez możliwości odwołania się do przepisów prawa cywilnego. Świadczenia należne w tym systemie nie mają bowiem charakteru obligacyjnego, zaś obowiązek wypłaty odsetek może wynikać wyłącznie z ustawy.

Zgodnie z prawidłowo powołanym przez Sąd I instancji art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 205, poz. 1585 ze zm.) organ rentowy jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości określonej przepisami prawa cywilnego, wówczas gdy

w następstwie okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, nie ustali prawa do świadczenia lub nie dokona jego wypłaty w przewidzianych terminach ich przyznawania i wypłacania. Chodzi zatem o odsetki za zwłokę w świadczeniu powstałe wskutek okoliczności, za które organ odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy. Tym samym, stwierdzenie wyrokiem Sądu naruszenia prawa przez organ rentowy, powoduje prawo do odsetek (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r., II UK 214/02, OSNAPiUS 2004, nr 5, poz. 89).

Wbrew stanowisku skarżącego, zebrany w sprawie materiał dowodowy istotnie daje podstawy do uznania, iż organ rentowy naruszył przepisy prawa materialnego decyzją z dnia 19 lipca 2010r. odmawiając ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności w związku z chorobą zawodową, co ponad wszelką wątpliwość stwierdzone zostało prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego z dnia

28 marca 2011r. w sprawie sygn. IX U 1921/10, czyniąc zasadnym żądanie ubezpieczonego w przedmiocie odsetek. Wskutek bowiem błędnej oceny stanu zdrowia odwołującego spowodowanego skutkami choroby zawodowej, zarówno lekarz orzecznik, a następnie także komisja lekarska nieprawidłowo przyjęli, iż nie jest on niezdolny do pracy, co stanowiło podstawę odmowy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wskazanej odpowiedzialności organu rentowego z tytułu odsetek nie wyłącza nadto art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity:

Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm.), który w ust. 1 stanowi, iż organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji.

Po myśli natomiast ust. 1a tego samego przepisu, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Podkreślenia wymaga przy tym, iż brak orzeczenia organu odwoławczego

o odpowiedzialności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w powyższym przepisie, nie pozbawia prawa ubezpieczonego do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011r., I UZP 2/11, OSNP 2011, nr 19-20, poz. 255).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, użycie przez ustawodawcę w omawianym przepisie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych spójnika "również" oznacza jedynie, iż norma ta określa jeden z możliwych przypadków ustalenia dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności w sprawie. Dniem tym może być zatem także dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu rentowego, jednakże tylko w niektórych sytuacjach. W szczególności, takie przesunięcie czasu wypłaty świadczenia będzie usprawiedliwione w przypadkach konieczności przeprowadzenia przez Sąd dowodów, które nie mogły być uwzględnione przez organ rentowy z uwagi na przewidziane przepisami prawa ograniczenia dowodowe, bądź w związku z odmienną oceną dowodów, czy też złożeniem nowych wniosków dowodowych. W tych sytuacjach naruszenie przez organ rentowy terminu wypłaty świadczenia nie będzie prowadziło do stwierdzenia, że organ rentowy popadł w zwłokę rodzącą obowiązek wypłaty odsetek.

Przedstawiona wyżej interpretacja omawianego przepisu znajduje także pełne potwierdzenie w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007r.

(P 11/07, OTK-A 2007, nr 8, poz. 97).

Z omówionego uregulowania wynika więc, iż dla wyjaśnienia czy do wypłaty świadczenia doszło we właściwym terminie konieczne jest wcześniejsze określenie w jakiej dacie doszło do faktycznego wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W niniejszej sprawie, proces sądowy został jednak wywołany oczywiście błędną oceną stanu zdrowia M. M. dokonaną przez organ rentowy, czego potwierdzeniem była treść opinii biegłego lekarza specjalisty pulmonologa zasięgniętej przez Sąd Okręgowy w sprawie sygn. akt IX 1921/10. Gdyby natomiast organ rentowy dokonał prawidłowej oceny zdolności ubezpieczonego do pracy

w związku z chorobą zawodową, wówczas ostatnią okolicznością niezbędną do wyjaśnienia sprawy byłoby już orzeczenie komisji lekarskiej z dnia 9 lipca 2010r., wobec czego najpóźniej decyzją z dnia 8 sierpnia 2010r. należałoby przyznać mu prawo do przedmiotowego świadczenia. Skoro istotnie tak się nie stało, wbrew stanowisku apelującego, żądanie ubezpieczonego w przedmiocie odsetek, jest

w pełni uzasadnione, zaś rozstrzygnięcie Sądu I instancji o jego uprawnieniu do odsetek liczonych dopiero od dnia 27 kwietnia 2011r., niewątpliwie nie narusza powołanych przepisów prawa materialnego.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Apelacyjny uznając apelację organu rentowego za bezzasadną, na mocy art. 385 kpc, orzekł o jej oddaleniu.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA A. Grymel /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR